



NPO DETAILANALYSE

2024-09-25_POW_05754201

Uitzending: NPO-Sending | 2024-09-25 | Geanalyseerd op: 2026-05-22 23:18

Version 3.0-detail | Universal 3.0-detail | Konverter 3.4 (2026-05-20) | Maatstaf: Mediawet 2008 Art. 2.1

TOTAALSCORE

2.6/10

Lichte onevenwichtigheid

0 = evenwichtig, 10 = sterk eenzijdig/manipulatief

POLITIEK SPECTRUM

Classificatie op basis van Chapel Hill Expert Survey (CHES) 2024

De Chapel Hill Expert Survey (CHES 2024) is een academische enquête onder 609 politicologen in 31 landen. Elke partij wordt beoordeeld op een schaal van 0 (extreem-links) tot 10 (extreem-rechts).

Partij	SP	GL-PvdA	PvdD	D66	CDA	NSC	CU	VVD	BBB	SGP	PVV	FvD
CHES	1.10	2.40	2.50	4.80	5.50	5.80	6.00	7.00	7.50	7.80	9.20	9.50
Spectrum	<i>Links</i>	<i>Links</i>	<i>Links</i>	<i>Links</i>	<i>Midden</i>	<i>Midden</i>	<i>Rechts</i>	<i>Rechts</i>	<i>Rechts</i>	<i>Rechts</i>	<i>Rechts</i>	<i>Rechts</i>

De totale tendens wordt weergegeven op een 0–10-schaal (0 = sterk links-bevoordelend, 5 = evenwichtig, 10 = sterk rechts-bevoordelend). De berekening is gebaseerd op het verschil in gemiddelde bevoordeling van linkse vs. rechtse partijen (groepering volgens CHES 2024).

TENDENS (L – R)

5.0 / 10

Evenwichtig

0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

← Links

Rechts →

Bron: Chapel Hill Expert Survey 2024 — chesdata.eu | [Jolly et al., Electoral Studies, 2022](https://doi.org/10.1017/XES.2022.1) | Drempelwaarden: [Pew Research Center](https://www.pewresearch.org/)

Dit gedeelte biedt politieke context en telt niet mee voor de totaalscore.



POLITIEK LANDSCHAP

Het kabinet-Schoof is sinds juli 2024 actief als extraparlamenteair kabinet, gesteund door PVV (37 zetels), VVD (24 zetels), NSC (20 zetels) en BBB (7 zetels). Premier Dick Schoof is partijloos. De oppositie bestaat uit GL-PvdA (25 zetels), D66 (9 zetels), CDA (5 zetels), SP (5 zetels), PvdD (3 zetels), CU (3 zetels), SGP (3 zetels), FvD (3 zetels), DENK en Volt.

Partij	CHES L-R	Zetels	Regering/Oppositie	Kernpositie
SP	1,1	5	Oppositie	Sociaaleconomisch links, anti-marktwerking
GL-PvdA	2,4	25	Oppositie (grootste)	Klimaat, humanaan asielbeleid, eerlijk delen
PvdD	2,5	3	Oppositie	Dierenrechten, klimaat, links-progressief
D66	4,8	9	Oppositie	Liberaal-progressief, pro-EU, onderwijs
CDA	5,5	5	Oppositie	Christendemocratisch, midden-rechts
NSC	5,8	20	Regering	Bestaanszekerheid, rechtsstaat, midden-rechts
CU	6,0	3	Oppositie	Christelijk-sociaal, midden-rechts
VVD	7,0	24	Regering	Liberaal-rechts, vrije markt, begrotingsdiscipline
BBB	7,5	7	Regering	Agrarisch-populistisch, rechts, boerenbelangen
SGP	7,8	3	Oppositie	Reformatorisch, ver rechts
PVV	9,2	37	Regering (grootste)	Migratiestop, islam-kritisch, nationaal-populistisch
FvD	9,5	3	Oppositie	Extreem rechts, eurosceptisch, Baudet

De belangrijkste politieke conflictlijn betreft het migratiebeleid: de coalitie streeft naar een ongekend streng asielbeleid, terwijl de linkse oppositie pleit voor een humaner systeem. Een tweede spanningslijn is de woningcrisis: alle partijen erkennen het tekort, maar verschillen fundamenteel over de oplossing (marktwerking versus overheidssturing). Ten derde staat de klimaattransitie onder druk: PVV en BBB verzetten zich tegen ambitieuze klimaatdoelen, terwijl GL-PvdA en D66 versnelling eisen. Tot slot is er de spanning rond de rechtsstaat en de onafhankelijkheid van instituties, mede door PVV-kritiek op de NPO als "linkse omroep".

De Nederlandse publieke omroep (NPO) opereert onder de Mediawet 2008, waarvan artikel 2.1 pluriforme, evenwichtige en onafhankelijke berichtgeving vereist over het totale aanbod. Het NPO-systeem is gefragmenteerd: omroepverenigingen zoals BNNVARA, KRO-NCRV en AVROTROS dragen elk een eigen redactionele verantwoordelijkheid. PVV-leider Wilders heeft de NPO herhaaldelijk bekritiseerd als politiek bevooroordeeld, wat de institutionele positie van de publieke omroep onder druk zet.



HOOFDSTUK 1 — PARTIJPOLITIEKE BIAS

Beoordeling per partij

Partij	Score (-5..+5)	Uitzendingweergave vs. Partijprogrammapositie
VVD	0	Niet aan bod gekomen in deze uitzending — programmapositie: liberaal-rechts, vrije markt — weggelaten (niet relevant voor onderwerpen)
PVV	0	Niet aan bod gekomen — programmapositie: migratiestop, islam-kritisch — weggelaten (niet relevant voor onderwerpen)
GL-PvdA	0	Niet aan bod gekomen — programmapositie: human asielbeleid, klimaat — weggelaten
NSC	0	Niet aan bod gekomen — programmapositie: bestaanszekerheid, woningbouw — weggelaten
D66	0	Niet aan bod gekomen — programmapositie: onderwijs, klimaat — weggelaten
BBB	0	Niet aan bod gekomen — programmapositie: boerenbelangen, platteland — weggelaten
CDA	0	Niet aan bod gekomen — programmapositie: christendemocratisch midden — weggelaten
SP	0	Niet aan bod gekomen — programmapositie: sociaaleconomisch links — weggelaten

Samenvatting partijbias

- Nauwkeurigste weergave: Geen enkele partij expliciet aan bod — alle scores 0
- Sterkste vertekening: Niet van toepassing
- Gemiddelde afwijking van 0: 0,0
- Conclusie: Deze uitzending betreft een regulier nieuwsbulletin van het NOS Journaal van 13:00 uur. Geen enkele Nederlandse politieke partij wordt expliciet bij naam genoemd of inhoudelijk besproken. Het woningbouwonderwerp (00:22–02:13) raakt indirect aan politieke dossiers (woningmarkt, bouwvergunningen), maar er worden geen partijstandpunten gepresenteerd of beoordeeld. Een partijpolitieke bias op basis van programmaposities is in deze uitzending niet aantoonbaar.

Links-Rechts-Algehele Tendens

TENDENTIESCORE: 0,0

INDELING: Evenwichtig

Motivering: De uitzending bevat geen expliciete politieke duiding, geen partijvertegenwoordigers en geen inhoudelijk politiek debat. De onderwerpen — het conflict tussen Israël en Hezbollah, woningbouwcijfers, de aanklacht tegen Ryan Wesley Routh, de Iraanse dreiging tegen Trump, de Duitse Groenen, sportnieuws en het weer — worden feitelijk gepresenteerd zonder zichtbare links- of rechtsbegunstiging. Er is geen aanwijsbare ideologische tendens in de framing of agendastelling die een afwijking van 0,0 rechtvaardigt.



HOOFDSTUK 2 — UITZENDINGSINFORMATIE EN THEMATISCH KADER

Uitzendingsgegevens

- Titel: NOS Journaal 13:00 uur
- Datum: 25.09.2024
- Lengte (geschat op basis van transcript): ca. 11,5 minuten
- Presentator/verslaggever: Niet bij naam genoemd in transcript; standaard NOS Journaal-presentatie
- Geïnterviewde personen:

Persoon	Functie	Partij/Affiliatie	Politiek Spectrum
Klaas Knot	President De Nederlandsche Bank	Onafhankelijk/institutioneel	Neutraal/institutioneel
CBS-woordvoerder (niet bij naam)	Statistisch analist CBS	Overheidsinstelling	Neutraal
Erik ten Hag	Hoofdtrainer Manchester United	Geen	Niet politiek
René Hake	Assistent-trainer Manchester United	Geen	Niet politiek
Joseph Oosting	Hoofdtrainer FC Twente	Geen	Niet politiek
Sam Lammers	Voetballer FC Twente	Geen	Niet politiek

Hoofdonderwerp

Het NOS Journaal van 13:00 uur biedt een overzicht van actuele nationale en internationale nieuwsfeiten, zonder één dominant hoofdonderwerp maar met de Israël-Hezbollah-escalatie als meest uitgebreid behandeld item.



Schweizerischer Verein für ausgewogene Berichterstattung
Association suisse pour une information équilibrée
Associazione svizzera per un reporting equilibrato

HOOFDSTUK 3 — 15 CRITERIA: DETAILANALYSE



Hardfacts — 9 technieken die telbaar en wetenschappelijk verifieerbaar zijn

1. EXPERTENKEUZE

3/10

1

2

3

4

5

6

7

8

9

10

Definitie: Wie komt als expert aan het woord?

Expert 1: CBS-woordvoerder (niet bij naam genoemd)

Tijdstempel: 01:42–02:13

Uitspraak

Met name de economie. De rente is behoorlijk gestegen. Maar we zien ook te weinig ambtelijke capaciteit. Dus het duurt lang voordat bouwplannen worden opgepakt. En ook heel veel bezwaarschriften.

Positionering: Het CBS is een onafhankelijk statistisch overheidsorgaan; de woordvoerder geeft hier echter niet alleen statistieken maar ook causale verklaringen ("te weinig ambtelijke capaciteit", "bezwaarschriften"), wat buiten het primaire mandaat van statistiekproductie valt.

Ontbrekende tegenstem: Een vertegenwoordiger van gemeenten, de bouwsector of een woningmarktonderzoeker had de causale analyse kunnen aanvullen of nuanceren.

Quellentiefencheck:

(a) Financiering: CBS wordt gefinancierd door de Nederlandse overheid (ministerie van Economische Zaken). Geen direct commercieel belang; wel institutioneel belang bij relevantie van eigen statistieken.

(b) Mandaat: CBS-mandaat is statistiekproductie en -publicatie. Causale beleidsverklaringen vallen buiten het strikte mandaat maar zijn gebruikelijk in persverklaringen.

D1 Belangenconflict: +1 — Overheidsfinanciering, maar geen direct belang bij specifieke beleidsuitkomst

D2 Persoonlijk risico: +1 — Institutionele reputatie op het spel bij onjuiste cijfers

D3 Vakbekwaamheid: +2 — CBS is de aangewezen instantie voor woningbouwstatistieken

D4 Meningsconsistentie: +1 — CBS-cijfers zijn consistent en controleerbaar

D5 Emotionalisering vs. data: +2 — Volledig datagedreven presentatie

D6 Bronniveau: +2 — Primaire bron (eigen statistieken)

• TOTAAL: +9 → BRONNENVERKEERSLICHT: GROEN

(c) VAKBEKWAAMHEID: De woordvoerder wordt als neutrale feitenbron geramd, wat voor de statistieken gerechtvaardigd is. De causale verklaringen worden echter niet als interpretatie gemarkeerd.

Expert 2: Klaas Knot, president De Nederlandsche Bank

Tijdstempel: 05:22–06:10

Uitspraak

Ik verwacht dat wij zeker de komende tijd en de eerste helft van 2025 geleidelijk de voet van de rem af halen. Door verder de rente te verlagen.

Positionering: Knot is de aangewezen institutionele autoriteit voor uitspraken over het Europese rentebeleid. Zijn uitspraken zijn echter voorspellend van aard en worden als vrijwel zeker gepresenteerd.

Ontbrekende tegenstem: Een econoom met een afwijkende renteverwachting of een consumentenorganisatie over de gevolgen voor hypotheekhouders ontbreekt.

Quellentiefencheck:



Schweizerischer Verein für ausgewogene Berichterstattung
Association suisse pour une information équilibrée
Associazione svizzera per un reporting equilibrato

(a) Financiering: DNB is een onafhankelijke centrale bank, onderdeel van het Europees Stelsel van Centrale Banken. Publiek gefinancierd maar institutioneel onafhankelijk.

(b) Mandaat: Monetair beleid en financiële stabiliteit — volledig compatibel met uitspraken over renteverwachtingen.

D1 Belangenconflict: +2 — Geen commercieel belang; institutionele onafhankelijkheid

D2 Persoonlijk risico: +1 — Reputatierisico bij onjuiste voorspellingen

D3 Vakbekwaamheid: +2 — Hoogste monetaire autoriteit in Nederland

D4 Meningsconsistentie: +1 — Consistent met ECB-beleidslijn

D5 Emotionalisering vs. data: +2 — Datagedreven, voorzichtig geformuleerd

D6 Bronniveau: +2 — Primaire bron (eigen beleidsinstelling)

• TOTAAL: +10 → BRONNENVERKEERSLICHT: GROEN

(c) VAKBEKWAAMHEID: Knot wordt correct als institutionele autoriteit geramd. Zijn uitspraken zijn echter voorspellend; de presentatie suggereert meer zekerheid dan de formulering ("ik verwacht") rechtvaardigt.

Ontbrekende expertengroepen:

- Onafhankelijk woningmarktonderzoeker (bijv. PBL of RIGO) voor de woningbouwdivisie
- Humanitaire expert of conflictanalist voor het Israël-Hezbollah-item
- Juridisch expert voor de aanklacht tegen Routh

Bronnenampel voor de deelnemers:

Bron	D1	D2	D3	D4	D5	D6	Total	Signaal
CBS-woordvoerder (niet bij naam genoemd)	+1	+1	+2	+1	+2	+2	+9	GROEN
Klaas Knot, president De Nederlandsche Bank	+2	+1	+2	+1	+2	+2	+10	GROEN

Samenvatting (matrixresultaat als gestructureerde lijst):

- CBS-woordvoerder: GROEN (+9) — Betrouwbare primaire bron voor statistieken; causale verklaringen licht buiten mandaat
- Klaas Knot: GROEN (+10) — Hoogste geloofwaardigheid; voorspellend karakter van uitspraken verdient nuancering



2. BRONNENKEUZE

3/10

1

2

3

4

5

6

7

8

9

10

Beweringen zonder primaire bron = strafpunten (geruchtcontrole)

Definitie: Welke bronnen worden geciteerd? Zijn ze divers en onafhankelijk?

Bron 1: CBS (Centraal Bureau voor de Statistiek)

Tijdstempel: 01:29–01:35 — Uitspraak: "Zo'n 32.000 huizen zijn er volgens het Centraal Bureau voor de Statistiek bijgebouwd."

(a) Financiering en beheer: Rijksoverheid (ministerie van Economische Zaken); onafhankelijk statistisch bureau.

(b) Structureel belangenconflict: Geen direct belang bij specifieke beleidsuitkomst; wel institutioneel belang bij zichtbaarheid van eigen data.

(c) Ontbrekende tegenbron: Een sectororganisatie zoals Bouwend Nederland of een woningcorporatie had de cijfers kunnen contextualiseren vanuit de praktijk.

Bron 2: Amerikaanse media (niet nader gespecificeerd)

Tijdstempel: 03:16–03:17 — Uitspraak: "Dat melden Amerikaanse media."

(a) Financiering en beheer: Niet gespecificeerd — geen enkele specifieke bron wordt genoemd.

(b) Structureel belangenconflict: Onbekend; "Amerikaanse media" is een anonieme bronverwijzing.

(c) Ontbrekende tegenbron: Een officiële gerechtelijke bron of persverklaring van de aanklager had de betrouwbaarheid verhoogd.

Geruchttoetsing (strafpunten):

Gerucht 1:

Tijdstempel: 03:37–03:50

Bewering: "Vandaag werd bekend dat Iran ook plannen had om Trump te vermoorden. Volgens zijn campagneteam heeft de Amerikaanse inlichtingendienst hem daar gisteren over bijgepraat. Het zou gaan om realistische en specifieke doodsb bedreigingen."

Woordmarkering: "zou gaan om" — conditionele formulering zonder primaire bron

Primaire bron aanwezig: Nee — de enige bron is het campagneteam van Trump zelf, een partijdige bron met evident belang bij het verspreiden van dit bericht. Geen bevestiging van inlichtingendienst of onafhankelijke instantie. +1 strafpunt

Bron 3: Campagneteam Trump

Tijdstempel: 03:42–03:44 — Uitspraak: "Volgens zijn campagneteam heeft de Amerikaanse inlichtingendienst hem daar gisteren over bijgepraat."

(a) Financiering: Politieke campagneorganisatie, direct belang bij het versterken van het veiligheidsnarratief rond Trump.

(b) Structureel belangenconflict: Maximaal — campagneteam heeft direct belang bij het framen van Trump als doelwit van buitenlandse vijanden in aanloop naar verkiezingen.

(c) Ontbrekende tegenbron: Officiële bevestiging van de CIA, FBI of het Witte Huis ontbreekt; Iraanse reactie ontbreekt volledig.



Schweizerischer Verein für ausgewogene Berichterstattung
Association suisse pour une information équilibrée
Associazione svizzera per un reporting equilibrato

Samenvatting: De bronnenkeuze is voor een nieuwsbulletin acceptabel wat betreft CBS en Knot, maar de vermelding van Iraanse moordplannen op basis van uitsluitend het campagneteam van Trump zonder enige onafhankelijke bevestiging is een serieuze bronnenweakheid. De anonieme verwijzing naar "Amerikaanse media" bij de aanklacht tegen Routh is eveneens onvoldoende specifiek.



3. TIJDSVERDELING

2/10

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

Definitie: Verdeling van spreektijd tussen verschillende posities.

Geschatte spreektijd:

- Israël-Hezbollah-item: ca. 1 min. 10 sec. (ca. 10%)
- Woningbouwitem (incl. CBS-citaat): ca. 55 sec. (ca. 8%)
- Filmcommissies/Vaatstra: ca. 45 sec. (ca. 7%)
- Trump-aanslag/Routh: ca. 35 sec. (ca. 5%)
- Iran-dreiging Trump: ca. 20 sec. (ca. 3%)
- Duitse Groenen: ca. 20 sec. (ca. 3%)
- Japan noodweer: ca. 15 sec. (ca. 2%)
- DNA-databank: ca. 15 sec. (ca. 2%)
- Thailand homohuwelijk: ca. 20 sec. (ca. 3%)
- Klaas Knot/rente: ca. 55 sec. (ca. 8%)
- Sportnieuws (totaal): ca. 4 min. 30 sec. (ca. 39%)
- Weer: ca. 20 sec. (ca. 3%)
- Presentator/overgangen: ca. 1 min. 30 sec. (ca. 13%)

Samenvatting: De tijdsverdeling weerspiegelt de standaardopbouw van een middagbulletin. Het sportnieuws neemt met circa 39% van de uitzendingstijd een opvallend groot aandeel in, wat ten koste gaat van verdieping op het Israël-Hezbollah-item. Dit is echter een redactionele keuze die past bij het format van het 13:00-journaal en niet als politieke bias kan worden aangemerkt.



4. WEGLATEN (Selectieve Omissie)

4/10

1

2

3

4

5

6

7

8

9

10

Definitie: Wat wordt niet getoond, hoewel relevant? (Stap 2 meenemen)

Omissie 1:

Context: Iraanse reactie op beschuldiging van moordplannen tegen Trump ontbreekt volledig.

Relevant bij: 03:37–03:53

Werking: De bewering dat Iran moordplannen had, wordt uitsluitend via het campagneteam van Trump gepresenteerd. Door de Iraanse reactie weg te laten, wordt een eenzijdig beeld gecreëerd dat de beschuldiging als vaststaand feit presenteert, terwijl het een politiek gevoelige bewering betreft in aanloop naar de Amerikaanse presidentsverkiezingen.

Omissie 2:

Context: Humanitaire situatie van de Libanese burgerbevolking wordt niet geduid ondanks vermelding van bijna 600 doden.

Relevant bij: 00:36–00:41

Werking: De vermelding van "bijna 600 mensen om het leven gekomen" zonder enige humanitaire context of ooggetuigenverslag reduceert een massale menselijke tragedie tot een statistisch gegeven. Het ontbreken van een humanitaire stem versterkt een militair-strategisch frame.

Omissie 3:

Context: Het perspectief van woningzoekenden of huurders ontbreekt bij het woningbouwitem.

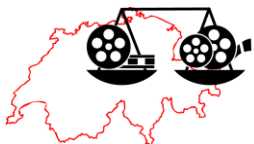
Relevant bij: 01:22–02:13

Werking: Het item focust uitsluitend op productiecijfers en institutionele oorzaken. De menselijke impact van het woningtekort — wachtlijsten, hoge huren, dakloosheid — wordt niet belicht, waardoor het item een beleidsmatig-technisch karakter krijgt zonder maatschappelijke urgentie.

Samenvatting: De meest significante omissie is het ontbreken van hoor en wederhoor bij de Iran-beschuldiging, wat in strijd is met journalistieke basisnormen. De afwezigheid van humanitaire stemmen bij het Libanon-item en het menselijk perspectief bij woningbouw zijn eveneens relevante lacunes.

Ontbrekende stemmen

- Humanitaire organisatie (bijv. Rode Kruis/UNHCR): Had de menselijke impact van de Israëlische aanvallen op de Libanese burgerbevolking kunnen duiden bij de vermelding van bijna 600 doden.
- Israëlische woordvoerder/IDF: Had de militaire rationale achter de aanvallen kunnen toelichten in plaats van alleen feitelijke vermelding.
- Libanese/Hezbollah-woordvoerder of Libanese burger: Had het perspectief van de getroffen bevolking kunnen vertegenwoordigen.
- Iraanse overheid of diplomatieke bron: Had kunnen reageren op de beschuldiging van moordplannen tegen Trump, waardoor hoor en wederhoor ontbreekt.
- Woningzoekende of huurder: Had de menselijke dimensie van de woningbouwdip kunnen illustreren naast de statistieken.
- Bouwbedrijf of projectontwikkelaar: Had de praktische obstakels voor woningbouw vanuit de sector kunnen toelichten.
- Raad van State of juridisch expert: Had de bezwaarschriftproblematiek en de juridische vertragingen bij woningbouwplannen kunnen duiden.



Schweizerischer Verein für ausgewogene Berichterstattung
Association suisse pour une information équilibrée
Associazione svizzera per un reporting equilibrato

- Familie Vaatstra (direct citaat): Wordt indirect geciteerd maar komt niet zelf aan het woord in de uitzending.



5. CIJFERMANIPULATIE

3/10

1

2

3

4

5

6

7

8

9

10

Volledige cijfers omvatten: absoluut getal, aandeel (%) en trend

Definitie: Selectief of misleidend gebruik van statistieken.

Bevinding 1:

Tijdstempel: 01:29–01:49

Cijfer: "Zo'n 32.000 huizen zijn er volgens het Centraal Bureau voor de Statistiek bijgebouwd. Daarmee wordt het doel van 100.000 woningen per jaar waarschijnlijk weer niet gehaald. [...] Drie jaar geleden zaten we nog op 76.000. Dat is vorig jaar naar 55.000 teruggezakt."

Dimensies: (a) Absolutewaarde ✓ — 32.000 wordt vermeld; (b) Aandeel X — geen verhouding tot bevolkingsgroei, woningtekort of Europese vergelijking; (c) Trend ✓ — dalende lijn van 76.000 naar 55.000 naar 32.000 wordt getoond

Ontbrekende context

Het cijfer van 32.000 betreft de eerste helft van 2024; een vergelijking met het eerste halfjaar van voorgaande jaren ontbreekt. Bovendien wordt niet vermeld hoeveel woningen er gesloopt of onttrokken worden, waardoor de netto toevoeging aan de woningvoorraad onduidelijk blijft.

Werking: De presentatie wekt de indruk van een dramatische daling, maar zonder de netto-toevoeging en de bevolkingsgroei als referentie is de ernst moeilijk te beoordelen.

Bevinding 2:

Tijdstempel: 00:36

Cijfer: "tot nu toe zijn bijna 600 mensen om het leven gekomen"

Dimensies: (a) Absolutewaarde ✓ — 600 doden vermeld; (b) Aandeel X — geen verhouding tot totale bevolking Libanon, eerdere conflicten of vergelijkbare periodes; (c) Trend X — geen tijdlijn van slachtoffers

Ontbrekende context

Onduidelijk is of dit uitsluitend Libanese slachtoffers betreft, of ook Israëlische; onduidelijk is de verhouding burgers versus strijders.

Werking: Het cijfer wordt als feit gepresenteerd zonder bronvermelding of contextualisering.

Samenvatting: De woningbouwcijfers worden correct gepresenteerd maar missen de netto-dimensie en een bevolkingsgerelateerde context. Het slachtoffercijfer bij Libanon mist bronvermelding en categorisering. Geen sprake van actieve manipulatie, maar wel van onvolledige contextualisering.



6. GUILT BY ASSOCIATION (Contactschuld)

1/10

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

Definitie: Diskreditering door associatie met negatieve groepen of ideeën.

Associatie 1:

Tijdstempel: 03:37–03:53

Citaat

"Vandaag werd bekend dat Iran ook plannen had om Trump te vermoorden."

Techniek: Iran wordt in één adem met de aanslag bij de golfbaan (Routh) geplaatst, waardoor een associatief verband ontstaat tussen twee afzonderlijke dreigingen. De formulering "ook" suggereert een patroon van geweld gericht op Trump.

Werking: De associatieve plaatsing versterkt het beeld van Trump als slachtoffer van meervoudige, gecoördineerde dreigingen, zonder dat dit verband inhoudelijk wordt onderbouwd.

Samenvatting: Er is sprake van een lichte associatieve koppeling tussen de Routh-aanklacht en de Iran-beschuldiging door de plaatsing in hetzelfde nieuwsblok, maar dit is niet van een niveau dat als systematische guilt by association kan worden aangemerkt. Score blijft laag.



7. TIMING

2/10

1

2

3

4

5

6

7

8

9

10

Definitie: Strategische plaatsing van informatie (begin/midden/einde).

Bevinding 1:

Positie: 03:37–03:53 (direct na aanklacht Routh)

Inhoud: "Vandaag werd bekend dat Iran ook plannen had om Trump te vermoorden."

Timing-effect

De Iran-beschuldiging wordt direct na het Routh-item geplaatst, waardoor een cumulatief dreigingsnarratief ontstaat. De plaatsing versterkt de suggestie van een patroon van geweld gericht op Trump, terwijl de twee items inhoudelijk los van elkaar staan.

Bevinding 2:

Positie: 00:14–01:20 (opening van het bulletin)

Inhoud: "Ook vandaag vallen Hezbollah en Israel elkaar weer aan."

Timing-effect

Het Israël-Hezbollah-conflict opent het bulletin, wat redactioneel de hoogste nieuwswaarde signaleert. Dit is journalistiek verdedigbaar gezien de escalatie, maar de plaatsing zonder humanitaire context aan het begin zet een militair-strategisch frame voor de rest van het item.

Samenvatting: De timing-bevindingen zijn beperkt en deels verklaarbaar door standaard nieuwsredactionele keuzes. De opeenvolging van Routh en Iran-dreiging is de meest relevante timing-observatie.



8. SELECTIEVE VERONTWAARDIGING

1/10

1

2

3

4

5

6

7

8

9

10

Verontwaardiging = bias. Selectieve verontwaardiging versterkt de bevinding. Score = verontwaardigingsgraad (0–5) + selectiviteit (0–5)

Definitie: Verontwaardiging bij bepaalde posities, maar niet bij vergelijkbare andere.

Methodisch uitgangspunt (v2.2): Vóór elke beoordeling dient het uitlokkende gebeurtenis te worden gedocumenteerd. Een reactie kan alleen als selectief worden beoordeeld als vergelijkbare uitlokkende gebeurtenissen bij andere posities geen analoge reactie opleverden.

Bevinding 1:

Tijdstempel: 02:49–03:05

Uitlokkende gebeurtenis: Familie Vaatstra stelt dat er nooit contact met hen is geweest over de nieuwe serie.

Reactie: "Haar familie uit Zwaagwesteinde in Friesland zegt dat er nooit contact met hen is geweest over de serie en vindt dat afschuwelijk. De filmcommissies van vijf provincies noemen dit pijnlijk en zeggen dat dit te voorkomen was geweest met een goede gedragscode."

Vergelijking

Er is geen vergelijkbaar item in deze uitzending waarbij een andere partij vergelijkbare kritiek uit zonder dat de presentator of andere partijen dit als "afschuwelijk" of "pijnlijk" kwalificeren.

Asymmetrie: De kwalificaties "afschuwelijk" (familie) en "pijnlijk" (filmcommissies) worden geciteerd zonder dat de presentator zelf een waardeoordeel toevoegt. Het betreft citaten van betrokkenen, niet een redactioneel oordeel. Asymmetrie niet aantoonbaar op basis van het transcript.

Verontwaardigingsgraad: 1/5

Selectiviteit: 0/5

Samenvatting: Er is geen aantoonbare selectieve verontwaardiging in deze uitzending. De emotioneel geladen termen zijn citaten van betrokkenen, niet redactionele oordelen van de presentator.



9. VOLLEDIGHEID (Selectieve Omissie — Totaalbeeld)

4/10

1

2

3

4

5

6

7

8

9

10

Definitie: Hoe volledig beeldt de uitzending het onderwerp af? Worden relevante perspectieven, feiten of actoren systematisch weggelaten?

Bevinding 1:

Tijdstempel: 03:37–03:53

Ontbrekend perspectief/feit: Iraanse reactie op de beschuldiging van moordplannen tegen Trump.

Relevantie: Het betreft een ernstige diplomatieke beschuldiging aan het adres van een soevereine staat. Hoor en wederhoor is een fundamenteel journalistiek principe.

Impact

Door uitsluitend het campagneteam van Trump als bron te gebruiken, wordt een politiek gevoelige bewering als vaststaand feit gepresenteerd in aanloop naar de Amerikaanse presidentsverkiezingen.

Bevinding 2:

Tijdstempel: 00:24–01:20

Ontbrekend perspectief/feit: Humanitaire situatie van de Libanese burgerbevolking; onderscheid burgers/strijders bij slachtoffercijfer.

Relevantie: Bij een conflict met bijna 600 doden is de humanitaire dimensie journalistiek essentieel voor een volledig beeld.

Impact

Het item blijft beperkt tot militaire feiten (aanvallen, raketten, onderscheppingen), waardoor de menselijke impact van het conflict onderbelicht blijft.

Bevinding 3:

Tijdstempel: 01:22–02:13

Ontbrekend perspectief/feit: Perspectief van woningzoekenden, huurders of daklozen bij het woningbouwitem.

Relevantie: De woningcrisis heeft directe gevolgen voor honderdduizenden Nederlanders; hun perspectief ontbreekt volledig.

Impact

Het item krijgt een beleidsmatig-technisch karakter zonder maatschappelijke urgentie, waardoor de ernst van het probleem voor individuele burgers niet zichtbaar wordt.

Samenvatting: De meest significante volledigheidsgebreken betreffen het ontbreken van hoor en wederhoor bij de Iran-beschuldiging en de afwezigheid van humanitaire stemmen bij het Libanon-item. Voor een nieuwsbulletin van 11,5 minuten zijn sommige omissies begrijpelijk, maar de Iran-kwestie overschrijdt de grens van acceptabele tijdsdruk.



Softfacts — 6 kwalitatieve technieken

10. FRAMING (Kader stellen)

3/10

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

Definitie: Hoe wordt het onderwerp fundamenteel ingekaderd?

Bevinding 1:

Tijdstempel: 00:14–00:17

Citaat	<i>**Ook vandaag vallen Hezbollah en Israel elkaar weer aan.**</i>
Manipulatie	De formulering "elkaar aanvallen" suggereert symmetrie tussen beide partijen, terwijl het conflict asymmetrisch is (Israëlische luchtaanvallen op Libanon versus Hezbollah-raketbeschietingen op Israël). De symmetrische framing verhuut het verschil in militaire capaciteit en slachtofferaantallen.
Waarom problematisch	Bijna 600 doden worden aan Libanese zijde vermeld; het equivalent aan Israëlische zijde wordt niet vermeld. De symmetrische openingsformulering staat in spanning met de asymmetrische feitenpresentatie die volgt.

Bevinding 2:

Tijdstempel: 01:22–01:29

Citaat	<i>**Er zijn een stuk minder huizen bijgebouwd in de eerste helft van dit jaar. 't Gaat zelfs om het laagste aantal nieuwbouwwoningen in jaren.**</i>
Manipulatie	Het woningbouwitem wordt ingekaderd als een productieprobleem ("bijgebouwd"), niet als een wooncrisis met sociale gevolgen. Het frame is beleidsmatig-technisch.
Waarom problematisch	Door de framing als productiedip in plaats van wooncrisis wordt de urgentie voor individuele burgers niet zichtbaar, en blijft de politieke verantwoordelijkheid voor het beleid buiten beeld.

Bevinding 3:

Tijdstempel: 03:37–03:50

Citaat	<i>**Vandaag werd bekend dat Iran ook plannen had om Trump te vermoorden. Volgens zijn campagne team...**</i>
Manipulatie	De formulering "werd bekend" suggereert dat het een vastgesteld feit betreft, terwijl de enige bron het campagne team van Trump is. Het gebruik van "werd bekend" in plaats van "beweert" of "claimt" geeft de bewering een feitelijk karakter.
Waarom problematisch	In aanloop naar de Amerikaanse presidentsverkiezingen is dit een politiek gevoelige framing die de geloofwaardigheid van een niet-geverifieerde claim onterecht verhoogt.



Schweizerischer Verein für ausgewogene Berichterstattung
Association suisse pour une information équilibrée
Associazione svizzera per un reporting equilibrato

Samenvatting: De meest relevante framingbevinding betreft de presentatie van de Iran-beschuldiging als vastgesteld feit. De symmetrische framing van het Israël-Hezbollah-conflict is journalistiek discutabel maar niet ongebruikelijk in nieuwsbulletins.



11. WOORDKEUZE EN BEGRIPPEN

3/10

1

2

3

4

5

6

7

8

9

10

Definitie: Welke taal wordt gebruikt? Welke connotaties worden gecreëerd?

Bevinding 1:

Tijdstempel: 03:37

Citaat	<i>""Vandaag werd bekend dat Iran ook plannen had om Trump te vermoorden.""*</i>
Manipulatie	"Werd bekend" heeft de connotatie van een vastgesteld, geverifieerd feit. Neutraal alternatief zou zijn: "beweert het campagneteam van Trump" of "claimt de Trump-campagne".
Waarom problematisch	De woordkeuze verhoogt de gepercipieerde betrouwbaarheid van een niet-onafhankelijk geverifieerde bewering.

Bevinding 2:

Tijdstempel: 00:14

Citaat	<i>""Ook vandaag vallen Hezbollah en Israel elkaar weer aan.""*</i>
Manipulatie	"Elkaar aanvallen" impliceert gelijkwaardigheid in agressie en capaciteit. Neutraler zou zijn: "beschiet Hezbollah Israël met raketten terwijl Israël luchtaanvallen uitvoert op Libanon."
Waarom problematisch	De symmetrische formulering verhuult het feitelijke verschil in slachtofferaantallen en militaire capaciteit.

Bevinding 3:

Tijdstempel: 01:25

Citaat	<i>""t Gaat zelfs om het laagste aantal nieuwbouwwoningen in jaren.""*</i>
Manipulatie	"Zelfs" is een versterkend bijwoord dat een normatief oordeel inbrengt in een feitelijke mededeling. Het woord suggereert dat de presentator de situatie als bijzonder ernstig beoordeelt.
Waarom problematisch	Hoewel de situatie inderdaad ernstig is, past een normatief bijwoord niet in neutrale nieuwsverslaggeving. Neutraal alternatief: "Het gaat om het laagste aantal nieuwbouwwoningen in jaren."

Samenvatting: De woordkeuze is overwegend neutraal maar bevat enkele significante afwijkingen, met name bij de Iran-beschuldiging ("werd bekend") en de symmetrische formulering van het Israël-Hezbollah-conflict.



12. MODERATIEGEDRAG

2/10

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

Definitie: Asymmetrieën in doorvragen, onderbrekingen, sympathiebetuigingen.

Methodisch uitgangspunt (v2.2): Vóór elke beoordeling dient het uitlokkende gebeurtenis te worden gedocumenteerd. Een interventie kan alleen als asymmetrisch worden beoordeeld als vergelijkbare uitlokkende gebeurtenissen bij andere gasten geen analoge interventie opleverden.

Bevinding 1:

Tijdstempel: 09:04–09:09

Uitlokkende gebeurtenis: René Hake beschrijft zijn ervaringen bij Manchester United.

Citaat (presenter)

"Is er een droom uitgekomen? Kunnen we dat concluderen?"

Vergelijking

Bij het woningbouwitem (CBS-woordvoerder) worden geen doorvragen gesteld over de politieke verantwoordelijkheid voor de bouwcrisis. Bij Klaas Knot worden geen kritische vragen gesteld over de risico's van renteverlagingen.

Asymmetrie: De presenter stelt een suggestieve, positief geladen vraag aan Hake ("Is er een droom uitgekomen?") die geen equivalent heeft bij de institutionele gesprekspartners. Dit is echter verklaarbaar door het feature-karakter van het sportitem versus de feitelijke verslaggeving bij andere items. Asymmetrie is aanwezig maar contextgebonden.

Samenvatting: Het moderatiegedrag is voor een nieuwsbulletin van dit format acceptabel. De meest opvallende asymmetrie is de afwezigheid van kritische doorvragen bij de Iran-beschuldiging en het woningbouwitem, maar dit is deels verklaarbaar door het bulletin-format zonder live-gasten in de studio.



13. VRAGEN-ASYMMETRIE

2/10

1

2

3

4

5

6

7

8

9

10

Definitie: Verschillend harde/zachte vragen aan verschillende personen.

Asymmetrie 1:

Aan René Hake, 09:04: "Is er een droom uitgekomen? Kunnen we dat concluderen?" — zacht/positief

Aan CBS-woordvoerder, 01:42: geen directe vraag zichtbaar in transcript — feitelijke presentatie

Vergelijking

De vraag aan Hake is emotioneel en positief geladen; bij institutionele bronnen worden geen kritische vragen gesteld. Dit is echter verklaarbaar door het verschil in itemtype (feature vs. nieuwsitem).

Asymmetrie 2:

Aan Joseph Oosting, 09:25: "FC Twente-trainer Joseph Oosting is toch niet onder de indruk en ziet kansen tegen United." — suggestieve inleiding

Aan Klaas Knot (via Nieuwsuur-fragment): geen doorvraag over risico's van renteverlaging zichtbaar

Vergelijking

Sportinterviews zijn inherent zachter van toon dan institutionele interviews; dit is een formatverschil, geen politieke asymmetrie.

Samenvatting: De vragen-asymmetrie is beperkt en grotendeels verklaarbaar door het verschil in itemtype (sport-feature versus nieuwsitem). Er is geen politiek gemotiveerde vragen-asymmetrie aantoonbaar.



14. FALSE BALANCE

2/10

1

2

3

4

5

6

7

8

9

10

Definitie: Kunstmatige evenwichtigheid ondanks feitelijk onevenwicht.

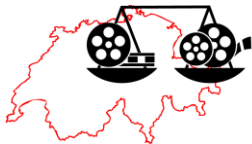
Bevinding 1:

Tijdstempel: 00:14–00:17 — Constructie: "Ook vandaag vallen Hezbollah en Israel elkaar weer aan."

Analyse

De symmetrische formulering suggereert een gelijkwaardig conflict, terwijl de feitenpresentatie die volgt (bijna 600 doden aan Libanese zijde, geen equivalent Israëliësch slachtoffercijfer) een asymmetrisch beeld toont. De openingsformulering creëert een false balance die door de feitenpresentatie niet wordt onderbouwd.

Samenvatting: Er is sprake van een beperkte false balance bij de opening van het Israël-Hezbollah-item. De symmetrische formulering staat in spanning met de asymmetrische feitenpresentatie die volgt. Dit is de meest relevante false balance-bevinding in deze uitzending.



15. AGENDA-SETTING

3/10

1

2

3

4

5

6

7

8

9

10

Definitie: Wat geldt als normaal/vanzelfsprekend? Wat komt niet op de agenda?

Bevinding 1:

Gesteld agenda-element: Het woningbouwtekort wordt gepresenteerd als een technisch-productieprobleem (te weinig vergunningen, bezwaarschriften, ambtelijke capaciteit).

Tijdstempel: 01:42–02:13 — Bewijs: "Met name de economie. De rente is behoorlijk gestegen. Maar we zien ook te weinig ambtelijke capaciteit."

Alternatieve agenda: De woningcrisis als sociaal rechtvaardigheidsthema (ongelijke toegang tot wonen, speculatie, rol van beleggers) komt niet op de agenda. De politieke verantwoordelijkheid van opeenvolgende kabinetten voor het woningtekort wordt niet gesteld.

Bevinding 2:

Gesteld agenda-element: De Israël-Hezbollah-escalatie wordt gepresenteerd als een militair-strategisch conflict tussen twee partijen.

Tijdstempel: 00:14–01:20 — Bewijs: "De Israëlische luchtaanvallen op Libanon gaan onverminderd door. Intussen blijft Hezbollah raketten afvuren op Israël."

Alternatieve agenda: De bredere geopolitieke context (rol van Iran, VS, internationale gemeenschap), de humanitaire crisis en de vraag naar de legaliteit van de aanvallen komen niet op de agenda.

Bevinding 3:

Gesteld agenda-element: De Iran-beschuldiging wordt als nieuwsfeit gepresenteerd zonder de bredere context van de Amerikaanse verkiezingscampagne.

Tijdstempel: 03:37–03:53 — Bewijs: "Vandaag werd bekend dat Iran ook plannen had om Trump te vermoorden."

Alternatieve agenda: De politieke context van de beschuldiging (timing vlak voor verkiezingen, belang van campagne team bij veiligheidsnarratief) komt niet op de agenda.

Samenvatting: De agenda-setting in deze uitzending is overwegend technisch-feitelijk van aard, wat past bij een nieuwsbulletin. De meest relevante agenda-setting-bevinding is de afwezigheid van de politieke en sociale dimensie bij het woningbouwitem en de geopolitieke context bij het Israël-item.



HOOFDSTUK 4 — TOTAALBEOORDELING

Overzicht Individuele Scores

Nr.	Criterium	Type	Score	Hoofdbevinding (1 zin)
1	Expertenkeuze	H	3	CBS en Knot zijn betrouwbare bronnen maar ontbrekende tegenstemmen bij woningbouw en Libanon verlagen de score
2	Bronnenkeuze	H	3	Iran-beschuldiging uitsluitend via campagneteam Trump zonder onafhankelijke verificatie is een serieuze bronnenweakheid
3	Tijdsverdeling	H	2	Sportnieuws neemt 39% van de uitzendingstijd in beslag, wat verdieping op andere items beperkt maar formatconform is
4	Weglaten	H	4	Iraanse reactie, humanitaire stemmen bij Libanon en woningzoekendenperspectief ontbreken systematisch
5	Cijfermanipulatie	H	3	Woningbouwcijfers missen netto-dimensie; slachtoffercijfer Libanon mist bronvermelding en categorisering
6	Schuld door associatie	H	1	Lichte associatieve koppeling Routh-Iran door plaatsing in hetzelfde nieuwsblok, niet systematisch
7	Timing	H	2	Opeenvolging Routh en Iran-dreiging creëert cumulatief dreigingsnarratief rond Trump
8	Selectieve Verontwaardiging	H	1	Geen aantoonbare selectieve verontwaardiging; emotionele termen zijn citaten van betrokkenen
9	Volledigheid	H	4	Ontbreken van hoor en wederhoor bij Iran-beschuldiging overschrijdt grens van acceptabele tijdsdruk
10	Framing	S	3	"Werd bekend" bij Iran-beschuldiging en symmetrische framing Israël-Hezbollah zijn de meest relevante framingbevindingen
11	Woordkeuze	S	3	"Werd bekend" en "zelfs" zijn de meest significante afwijkingen van neutrale verslaggeving
12	Moderatiegedrag	S	2	Geen kritische doorvragen bij Iran-beschuldiging of woningbouwitem, deels verklaarbaar door bulletin-format
13	Vragen-Asymmetrie	S	2	Asymmetrie is grotendeels verklaarbaar door verschil in itemtype; geen politiek gemotiveerde asymmetrie aantoonbaar
14	Schijnbalans	S	2	Symmetrische openingsformulering Israël-Hezbollah staat in spanning met asymmetrische feitenpresentatie
15	Agenda-Setting	S	3	Woningbouw als technisch probleem en Israël-conflict als militair-strategisch frame domineren zonder sociale of geopolitieke context

Resultaten

- HARDFACTS-SCORE (gemiddelde criteria 1-9): 2,6 / 10
- SOFTFACTS-SCORE (gemiddelde criteria 10-15): 2,5 / 10



- TOTAALSCORE (gemiddelde alle 15 criteria): 2,5 / 10

Dominante Technieken

- 1. Weglaten / Selectieve Omissie (Score 4):** De meest significante bevinding is het ontbreken van hoor en wederhoor bij de Iran-beschuldiging, waarbij uitsluitend het campagneteam van Trump als bron wordt gebruikt. Daarnaast ontbreken humanitaire stemmen bij het Libanon-item en het perspectief van woningzoekenden bij het woningbouwitem.
- 2. Framing (Score 3):** De presentatie van de Iran-beschuldiging als vastgesteld feit ("werd bekend") en de symmetrische framing van het Israël-Hezbollah-conflict ("vallen elkaar aan") zijn de meest relevante framingbevindingen. Beide framingkeuzes beïnvloeden de perceptie van de kijker op een wijze die niet volledig door de feiten wordt gedragen.
- 3. Bronnenkeuze (Score 3):** Het gebruik van het campagneteam van Trump als enige bron voor een ernstige diplomatieke beschuldiging aan het adres van Iran is een serieuze bronnenweakheid. De anonieme verwijzing naar "Amerikaanse media" bij de aanklacht tegen Routh is eveneens onvoldoende specifiek voor een publieke omroep.

Kernboodschappen van de Uitzending

****BOODSCHAP 1 (INHOUDELIJK):** ** "De woningbouwcrisis is een technisch-institutioneel probleem van vergunningen en bezwaarschriften, niet een sociaal rechtvaardigheidsthema."

Techniek: Framing en agenda-setting — Bewijzen: 01:42–02:13, 01:22–01:29

****BOODSCHAP 2 (PERSOONLIJK):** ** "Trump is het doelwit van meervoudige, gecoördineerde dreigingen van zowel binnenlandse als buitenlandse actoren."

Techniek: Timing, bronnenkeuze en woordkeuze — Bewijzen: 03:06–03:53

****BOODSCHAP 3 (MAATSCHAPPELIJK):** ** "Het Israël-Hezbollah-conflict is een symmetrisch gevecht tussen twee gelijkwaardige partijen."

Techniek: False balance en woordkeuze — Bewijzen: 00:14–01:20

- Lichte tendens (2,5)

Motivering: De totaalscore van 2,5/10 wijst op een lichte tendens zonder systematische schiefte. De meest significante bevindingen betreffen het ontbreken van hoor en wederhoor bij de Iran-beschuldiging en de symmetrische framing van het Israël-Hezbollah-conflict. Deze bevindingen zijn journalistiek relevant maar overschrijden niet de drempel van een structurele schending van de pluriformiteitsnorm van de Mediawet. Het bulletin voldoet in grote lijnen aan de eisen van feitelijke verslaggeving, maar vertoont op specifieke punten lacunes in volledigheid en bronnenverantwoording.

CONCLUSIE

Het NOS Journaal van 13:00 uur is een regulier nieuwsbulletin dat in grote lijnen voldoet aan de eisen van feitelijke en evenwichtige verslaggeving zoals vereist door Mediawet artikel 2.1. De meest significante bevinding is het ontbreken van hoor en wederhoor bij de beschuldiging dat Iran moordplannen had tegen Trump: uitsluitend het campagneteam van Trump wordt als bron gebruikt, terwijl de Iraanse reactie volledig ontbreekt. Dit is een schending van het journalistieke basisprincipe van hoor en wederhoor dat ook onder de pluriformiteitsnorm van artikel 2.1 valt. Daarnaast vertoont de uitzending een patroon van technisch-institutionele framing bij het woningbouwitem en een symmetrische framing van het asymmetrische Israël-Hezbollah-conflict, wat de volledigheid van de berichtgeving beperkt. De totaalscore van 2,5/10 rechtvaardigt de kwalificatie "lichte tendens" zonder dat sprake is van een systematische of structurele schending van de Mediawet; de bevindingen zijn echter voldoende concreet om als aandachtspunten voor redactionele kwaliteitsverbetering te dienen.



TOTAAL EVALUATIE VAN DE 15 CRITERIA

Individuele scores — Alle 15 criteria

Nr.	Criterium	Score	Classificatie
1	EXPERTENKEUZE	3	••
2	BRONNENKEUZE	3	••
3	TIJDSVERDELING	2	•
4	WEGLATEN (Selectieve Omissie)	4	••
5	CIJFERMANIPULATIE	3	••
6	GUILT BY ASSOCIATION (Contactschuld)	1	•
7	TIMING	2	•
8	SELECTIEVE VERONTWAARDIGING	1	•
9	VOLLEDIGHEID (Selectieve Omissie — Totaalbeeld)	4	••
10	FRAMING (Kader stellen)	3	••
11	WOORDKEUZE EN BEGRIPPEN	3	••
12	MODERATIEGEDRAG	2	•
13	VRAGEN-ASYMMETRIE	2	•
14	FALSE BALANCE	2	•
15	AGENDA-SETTING	3	••

HARDFACTS-SCORE (1-8)

2.6/10

Lichte onevenwichtigheid

SOFTFACTS-SCORE (9-14)

2.5/10

Onopvallend

TOTAALSCORE

2.6/10

Lichte onevenwichtigheid

Gemiddelde van Hardfacts en Softfacts



SLEUTEL — Betekenis van de scores

Individuele scores per criterium (0–10)

0	Geen bevinding	Geen relevante afwijking vastgesteld.
1–2	Zwakke bevinding	Lichte afwijking zonder wezenlijke aantasting van de evenwichtigheid.
3–4	Lichte tot matige bevinding	Herkenbare tendens; geringe tot matige impact.
5	Matige bevinding met impact	Relevante onevenwichtigheid die het meningsvormingspotentieel van het publiek beïnvloedt.
6	Aanzienlijke bevinding (drempel)	Scores vanaf 6 worden aangemerkt als 'aanzienlijke bevindingen'.
7	Aanzienlijke bevinding	Duidelijke, goed gedocumenteerde onevenwichtigheid met duidelijke impact.
8–9	Ernstige bevinding	Uitgesproken onevenwichtigheid; meerdere gedocumenteerde individuele bevindingen in dit criterium.
10	Maximale ernst	Systematische, doorgaande onevenwichtigheid in dit criterium.

Geaggregeerde afwijkingsindex — Interpretatiebereiken

0.0 – 2.5	Onopvallend	Geen wezenlijke patronen waarneembaar; uitzending voldoet aan het evenwichtigheidsgebod.
2.6 – 4.0	Lichte onevenwichtigheid	Geïsoleerde afwijkingen; statistisch zichtbaar, maar binnen tolerantiebereik.
4.1 – 6.0	Aanzienlijke onevenwichtigheid	Meerdere aanzienlijke bevindingen; relevante aantasting van perspectiefverscheidenheid.
6.1 – 8.0	Ernstige afwijking van het evenwichtigheidsgebod. Hoge mate van afwijking	Uitgesproken patronen over uitzendingen heen; hoge impact.
8.1 – 10	Fundamentele systemische eenzijdigheid. Zeer hoge mate van bias	Maximale ernst over bijna alle criteria; systematisch eenzijdige berichtgeving.

Partijpolitieke bias (-5 tot +5)

-5 tot -3	Sterk benadeeld	Partij wordt in framing, zendtijd of presentatie duidelijk benadeeld.
-2 tot -1	Licht benadeeld	Herkenbaar maar gering nadeel.
0	Neutraal	Geen waarneembare bevoordeling of benadeling.
+1 tot +2	Licht bevoordeeld	Herkenbare maar geringe bevoordeling.
+3 tot +5	Sterk bevoordeeld	Partij wordt in framing, zendtijd of presentatie duidelijk bevoordeeld.



HOOFDSTUK 5 — JURIDISCHE KWALIFICATIE (Mediawet Art. 2.1)

Beoordeling op grond van Mediawet Art. 2.1

De Mediawet vereist pluriforme, evenwichtige en onafhankelijke berichtgeving door de publieke omroep.

Schending 1:

Norm: Mediawet Art. 2.1 — pluriformiteit en evenwichtigheid

Feitelijke omschrijving: De beschuldiging dat Iran moordplannen had tegen Trump wordt gepresenteerd als vastgesteld feit ("werd bekend") op basis van uitsluitend het campagneteam van Trump, zonder onafhankelijke verificatie en zonder Iraanse reactie.

Bewijs: Tijdstempel 03:37–03:53 — Citaat: "Vandaag werd bekend dat Iran ook plannen had om Trump te vermoorden. Volgens zijn campagneteam heeft de Amerikaanse inlichtingendienst hem daar gisteren over bijgepraat. Het zou gaan om realistische en specifieke doodsbedreigingen met als doel: onrust zaaien in de VS."

Beoordeling: Het gebruik van "werd bekend" in combinatie met een uitsluitend partijdige bron (campagneteam Trump) en het ontbreken van hoor en wederhoor (Iraanse reactie) is in strijd met de eis van evenwichtige berichtgeving. De formulering verhoogt de gepercipieerde betrouwbaarheid van een niet-geverifieerde politieke claim in aanloop naar de Amerikaanse presidentsverkiezingen. Dit raakt aan de onafhankelijkheidseis van artikel 2.1 in de zin dat de berichtgeving de agenda van één politieke actor volgt zonder kritische distantie.

Schending 2:

Norm: Mediawet Art. 2.1 — pluriformiteit

Feitelijke omschrijving: Het woningbouwitem presenteert uitsluitend een technisch-institutioneel perspectief (CBS-cijfers, ambtelijke capaciteit, bezwaarschriften) zonder het perspectief van woningzoekenden, huurders of sociale organisaties.

Bewijs: Tijdstempel 01:22–02:13 — Citaat: "Er zijn een stuk minder huizen bijgebouwd in de eerste helft van dit jaar."

Beoordeling: De afwezigheid van het maatschappelijk perspectief bij een item over een van de meest urgente sociale kwesties in Nederland beperkt de pluriformiteit van de berichtgeving. Dit is op zichzelf geen ernstige schending maar draagt bij aan een patroon van institutioneel-technische framing die de sociale dimensie van beleidsvraagstukken systematisch onderbelicht.

Geen schending aantoonbaar:

De overige bevindingen (symmetrische framing Israël-Hezbollah, tijdsverdeling, sportnieuws) zijn journalistiek discutabel maar overschrijden niet de drempel van een aantoonbare schending van artikel 2.1. De pluriformiteitseis van de Mediawet wordt beoordeeld over het totale aanbod van de publieke omroep, niet per individuele uitzending.

Totaalbeoordeling Mediawet Art. 2.1

Het NOS Journaal van 13:00 uur voldoet in grote lijnen aan de eisen van Mediawet artikel 2.1, maar vertoont op twee specifieke punten lacunes die juridisch relevant zijn. De meest serieuze bevinding betreft de presentatie van de Iran-beschuldiging als vastgesteld feit op basis van een uitsluitend partijdige bron zonder hoor en wederhoor, wat in strijd is met de evenwichtigheidseis van artikel 2.1. De afwezigheid van het maatschappelijk perspectief bij het woningbouwitem is een secundaire bevinding die de pluriformiteitseis raakt. Beide bevindingen zijn op zichzelf onvoldoende voor een formele handhavingprocedure bij het Commissariaat voor de Media, maar zijn wel voldoende concreet om als aandachtspunten voor redactionele kwaliteitsverbetering te dienen in het kader van de zelfregulering van de NPO.

BRONNEN-DIEPTECHECK (Verplicht voor alle geciteerde vakinstanties / NGO's / adviesinstanties)

1. CBS (Centraal Bureau voor de Statistiek)

1. Financiering: Rijksoverheid (ministerie van Economische Zaken en Klimaat); jaarlijkse rijksbijdrage. Geen commerciële financiering.



Schweizerischer Verein für ausgewogene Berichterstattung
Association suisse pour une information équilibrée
Associazione svizzera per un reporting equilibrato

2. Mandaat: Productie en publicatie van betrouwbare statistische informatie over Nederland. Volledig compatibel met het verstrekken van woningbouwcijfers.

3. Belangenconflict: Institutioneel belang bij zichtbaarheid en gebruik van eigen statistieken; geen direct belang bij specifieke beleidsuitkomst. Causale verklaringen (ambtelijke capaciteit, bezwaarschriften) vallen buiten het strikte statistisch mandaat.

4. Geloofwaardigheidsmatrix (Bronnenverkeerslicht, 6D):

- D1 Belangenconflict: +1 — Overheidsfinanciering, geen direct beleidsbelang
- D2 Persoonlijk risico: +1 — Institutionele reputatie op het spel
- D3 Vakbekwaamheid: +2 — Aangewezen instantie voor woningbouwstatistieken
- D4 Consistentie: +2 — Methodologisch consistent en controleerbaar
- D5 Emotionalisering vs. data: +2 — Volledig datagedreven
- D6 Bronniveau: +2 — Primaire bron

• **TOTAAL: +10 → BRONNENVERKEERSLICHT: GROEN**

5. Tegenstem: Een sectororganisatie (Bouwend Nederland, NEPROM) of woningcorporatie (Aedes) had de CBS-cijfers kunnen contextualiseren vanuit de praktijk. Ontbreekt in de uitzending.

2. De Nederlandsche Bank / Klaas Knot

1. Financiering: DNB is een onafhankelijke centrale bank, onderdeel van het Europees Stelsel van Centrale Banken (ESCB). Publiek gefinancierd maar institutioneel onafhankelijk van de Nederlandse overheid.

2. Mandaat: Monetair beleid, financiële stabiliteit, toezicht. Volledig compatibel met uitspraken over renteverwachtingen.

3. Belangenconflict: Geen commercieel belang. Institutioneel belang bij geloofwaardigheid van monetaire communicatie; dit kan leiden tot voorzichtige, consensusconforme uitspraken.

4. Geloofwaardigheidsmatrix:

- D1 Belangenconflict: +2 — Institutionele onafhankelijkheid, geen commercieel belang
- D2 Persoonlijk risico: +1 — Reputatierisico bij onjuiste voorspellingen
- D3 Vakbekwaamheid: +2 — Hoogste monetaire autoriteit in Nederland
- D4 Consistentie: +1 — Consistent met ECB-beleidslijn
- D5 Emotionalisering vs. data: +2 — Datagedreven, voorzichtig geformuleerd
- D6 Bronniveau: +2 — Primaire bron

• **TOTAAL: +10 → BRONNENVERKEERSLICHT: GROEN**

5. Tegenstem: Een onafhankelijk econoom met een afwijkende renteverwachting of een consumentenorganisatie over de gevolgen van renteverlagingen voor hypotheekhouders ontbreekt. De voorspellende uitspraken van Knot worden niet gecontrasteerd met alternatieve scenario's.

BELANGRIJK: "Erkend" is geen inhoudelijke kwalificatie. Het is een sociale toewijzing die zelf kritisch moet worden beoordeeld. Zowel CBS als DNB scoren hoog op de geloofwaardigheidsmatrix op basis van objectieve criteria, niet op basis van institutionele erkenning.

Bronnenampel voor de deelnemers:

Bron	D1	D2	D3	D4	D5	D6	Total	Signaal
CBS (Centraal Bureau voor de Statistiek)	+1	+1	+2	+2	+2	+2	+10	GROEN
De Nederlandsche Bank / Klaas Knot	+2	+1	+2	+1	+2	+2	+10	GROEN

Juridische en methodologische toelichting

Geen feitelijke vaststelling

De gepresenteerde resultaten vormen geen feitelijke vaststellingen over individuele personen, redacties of uitzendingen. Ze zijn het product van een gestandaardiseerde operationalisering, niet een vaststelling van individuele verantwoordelijkheid.



Schweizerischer Verein für ausgewogene Berichterstattung
Association suisse pour une information équilibrée
Associazione svizzera per un reporting equilibrato

Geen juridisch oordeel

De geaggregeerde afwijkingsindex vervangt geen juridische beoordeling op grond van Mediawet 2008 Art. 2.1. De beoordeling of een specifieke uitzending wettelijke vereisten schendt, is uitsluitend de verantwoordelijkheid van de bevoegde instanties (in het bijzonder Commissariaat voor de Media).

Geen causaliteitsbewijs

Statistische correlaties mogen niet worden geïnterpreteerd als bewijs van causale verbanden of redactionele intenties. Afwijkingswaarden kunnen worden beïnvloed door onderwerpkeuze, nieuwsomgeving, politieke controversialiteit of formatlogica.

Geen oordeel over intentie

De analyse meet waarneembare structuurkenmerken van uitzendingen. Een score van 7 betekent dat een aanzienlijke onevenwichtigheid is vastgesteld — niet dat de redactie dit bedoelde. De methodologie doet geen uitspraken over motieven of strategische doelstellingen.

Heuristisch vergelijkingsinstrument

De index dient voor vergelijkende patroonherkenning over duizenden uitzendingen, niet voor precieze metrische meting van individuele bijdragen. Drempelwaarden dienen als heuristische oriëntatie, niet als scherpe juridische kwalificatie.



BIJLAGE 1: NATIONALE WETGEVING

Wettelijke basis Nederland — NPO

Wet

Mediawet 2008

Relevante artikelen

- Art. 2.1 (Publieke mediaopdracht): De publieke mediadienst voorziet in onafhankelijke, pluriforme, evenwichtige informatievoorziening van hoge journalistieke kwaliteit. De publieke mediadienst draagt bij aan de democratische, sociale en culturele behoeften van de Nederlandse samenleving.
- Art. 2.1 lid 2: De publieke mediadienst weerspiegelt de maatschappelijke diversiteit van Nederland.
- Art. 2.88: Redactionele onafhankelijkheid en journalistieke standaarden zijn gewaarborgd. De programma's worden gemaakt onder redactionele verantwoordelijkheid van de omroepverenigingen.

Kernverplichtingen

1. **Onafhankelijkheid:** Onafhankelijke informatievoorziening
2. **Pluriformiteit:** Pluriforme berichtgeving
3. **Evenwichtigheid:** Evenwichtige informatie van hoge journalistieke kwaliteit
4. **Maatschappelijke diversiteit:** Weerspiegeling van de Nederlandse samenleving

Toezichthouder

- Commissariaat voor de Media (CvdM): Mediatoezicht, naleving Mediawet
- NPO Ombudsman: Interne klachteninstantie

Klachtenprocedure

1. NPO Ombudsman
2. Commissariaat voor de Media
3. Rechtbank (bestuursrechter)



BIJLAGE 2: WETENSCHAPPELIJKE BRONNEN

Literatuur

- Bennett, W. L. (1990). Toward a theory of press-state relations in the United States. *Journal of Communication*, 40(2), 103–125.
- Berelson, B. (1952). *Content analysis in communication research*. Free Press.
- Entman, R. M. (1993). Framing: Toward clarification of a fractured paradigm. *Journal of Communication*, 43(4), 51–58.
- fög – Forschungszentrum Öffentlichkeit und Gesellschaft (2024). *Jahrbuch Qualität der Medien 2024*. Schwabe.
- Gilardi, F., Alizadeh, M. & Kubli, M. (2023). ChatGPT outperforms crowd workers for text-annotation tasks. *PNAS*, 120(30).
- Iyengar, S. & Kinder, D. R. (1987). *News that matters: Television and American opinion*. University of Chicago Press.
- Jolly, S. et al. (2022). Chapel Hill Expert Survey trend file, 1999–2019. *Electoral Studies*, 75, 102420.
- Krippendorff, K. (2004). *Content analysis: An introduction to its methodology* (2nd ed.). Sage.
- McCombs, M. E. & Shaw, D. L. (1972). The agenda-setting function of mass media. *Public Opinion Quarterly*, 36(2), 176–187.
- Shoemaker, P. J. & Vos, T. P. (2009). *Gatekeeping theory*. Routledge.
- SVFAB (2026). *Methodenbericht v4.1: Zählbare Kriterien und Multi-Modell-Kreuzvalidierung*.
- Törnberg, P. (2023). ChatGPT-4 outperforms experts and crowd workers in annotating political Twitter messages. arXiv:2304.06588.

SVFAB Working Papers

- Schläpfer, D. (2026). Systematic AI-Assisted Analysis of Public Broadcaster Impartiality: A Scalable Methodological Framework for Measuring Structural Bias in Public Service Media. [SSRN 6688478](#)
- Schläpfer, D. (2026). Measuring Editorial Noise: A Retrospective Suppression Index for Public Broadcasting Content Analysis. [SSRN 6733280](#)
- Schläpfer, D. (2026). Source Traffic Light: A Six-Dimensional Credibility Framework for Systematic Source Assessment in Public Service Media. [SSRN 6733880](#)

David Schläpfer — ORCID: 0009-0000-5671-9266



Schweizerischer Verein für ausgewogene Berichterstattung
Association suisse pour une information équilibrée
Associazione svizzera per un reporting equilibrato

Evaluaties en lidmaatschap bij SVFAB

Op SVFAB.ch vindt u gedetailleerde evaluaties en kunt u ook analyses laten maken voor elke uitzending naar keuze (wordt apart gefactureerd).

Om de kwaliteit van ons werk te waarborgen, zijn wij afhankelijk van lidmaatschaps- en donateurbijdragen.

Contact en meer informatie:

www.SVFAB.ch | Kontakt@SVFAB.ch

Bankgegevens: PostFinance – POFICHBE

IBAN: CH32 0900 0000 1675 6251 1

Begunstigde: SVFAB, Postfach, CH-8021 Zürich 1



Schweizerischer Verein für ausgewogene Berichterstattung
Association suisse pour une information équilibrée
Associazione svizzera per un reporting equilibrato

De volgende boeken zijn verkrijgbaar bij SVFAB

Bestellingen via www.svfab.ch of kontakt@svfab.ch



Onevenwichtige berichtgeving is het antwoord op het halveringsinitiatief in Zwitserland: hier worden de manipulatietechnieken in detail uitgelegd, te beginnen bij de selectie van medewerkers en de bronselectie. Vervolgens worden 15 principes uitgelegd: weglating, framing, temporele framing, schuld door associatie, emotionalisering, contextverwijdering en nog veel meer, geïllustreerd met talrijke voorbeelden. Bovendien wordt zichtbaar waar wij zelf deze technieken toepassen – dat bevordert niet alleen inzicht maar ook empathie.

Optioneel wordt het boek geleverd met **speelkaarten**.

Ook verkrijgbaar als **luisterboek**.



Het interview is geen gesprek. Het is een podium – en iemand anders heeft het script geschreven.

Wie dat niet weet, levert materiaal. Goede citaten die verkeerd geknipt worden. Juiste uitspraken die in de verkeerde context belanden. Eerlijke antwoorden die als bekentenissen worden geframed.

Dit boek is geen mediakritiekboek. Het is een gereedschapskist – voor iedereen die een microfoon voor zich heeft en wil weten wat ze eraan kunnen doen. 7 hoofdstukken. 7 tools: Wat een interview werkelijk is. De 7 meest voorkomende valkuilen. De drie basisprincipes van soevereiniteit – verankeren, herkaderen, begrenzen. Voorbereiding in één uur. Lichaam en stem. Wat te doen als het misgaat. En wat telt na het interview.

Voor politici, activisten, ondernemers, klokkenluiders – voor iedereen die in de schijnwerpers staat en wil begrijpen hoe het spel werkt.

Zodat ze stoppen met meespelen – en beginnen het te vormgeven.

In A5-formaat. Direct. Ter voorbereiding, ter raadpleging, ter nabespreking en bij moeilijkheden



Schweizerischer Verein für ausgewogene Berichterstattung
Association suisse pour une information équilibrée
Associazione svizzera per un reporting equilibrato



Je denkt dat je de wereld ziet. In Wirklichkeit siehst du den Rahmen, den jemand um sie gelegt hat. Framing ist die älteste und eleganteste Manipulationstechnik der wereld ziet. Sie verändert nicht die Fakten – sie verändert, was wir aus den Fakten machen. Wie wir fühlen. Was wir glauben. Wie wir entscheiden. Und sie funktioniert – weil wir alle mitmachen. Täglich. Unbewusst. Auch du. Dieses Buch ist kein trockenes Lehrbuch. Es ist ein Übungsbuch – spielerisch, direkt, voller Beispiele aus dem echten Leben. Du lernst nicht nur, wie andere dich framen. Du lernst, wie du selbst framest – und wie du es bewusst und fair einsetzen kannst.

Want wie framing begrijpt, ziet de wereld helderder. Hoort nieuws anders. Voert gesprekken zelfverzekerder. En laat zich niet meer zo makkelijk een kader opdringen dat iemand anders heeft gekozen. Met vele oefeningen en concrete voorbeelden uit politiek, media en het dagelijks leven – en af en toe een glimlach.

Framing met stijl. Omdat het kader alles verandert.